

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Alia quædam ad plenam actus Fidei notitiam spectantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

V. Quoad objecta verò materialia, seu res, quae credendae proponuntur, actus Fidei divinae sunt partim practici, partim speculativi; practici, quando objectum, quod per illos creditur est factibile, seu operabile à cognoscente, sive credente, ut virtus est exercenda quia Deus dixit, peccata fugienda, &c. Quando verò objectum creditum non est operabile à cognoscente, actus Fidei illud representans est speculativus: ut dum quis credit esse coelum empyreum, Angelos, daemones, &c. sicut etiam actus, quo aliquis unum Dei attributum credit propter aliud, ut omnipotentiam, aut iustitiam propter veracitatem, est speculativus: & sic de aliis.

VI. Addo ulterius, eundem actum Fidei divinae respectu diversi objecti posse simul esse practicum & speculativum, ut si quis actum eliciat, quo dicat, Trinitas est amanda, hic actus respectu Trinitatis est speculativus, respectu amoris eliciendi practicus. Apertissimum ad rei huius explanationem exemplum habemus in creatis, in tribus scilicet gradibus viventium, in quibus reperitur vegetabile tantum, rationale tantum, & vegetabile simul ac rationale. Similes, inquam, tres gradus, speculativum tantum, practicum tantum, & speculativum simul & practicum, reperiuntur in actibus Fidei.

VII. Imo verò, in actibus Fidei divinae nullus omnino est, si sit de objecto operabili à credente, qui non sit simul practicus & speculativus. Ratio videtur manifesta; nullus enim est actus Fidei divinae, ut supra ostendimus, qui non feratur immediate in divinam auctoritatem, seu veracitatem tanquam in objectum formale: quantumvis ergo hic actus respectu objecti materialis creati sit practicus, nihilominus respectu divinae veracitatis, objecti increati, erit speculativus.

VIII. Observandum denique, quod de actibus fidei dictum est, dici eodem modo debere de habitu. Habitus ergo Fidei, qui respicit actus practicos, tanquam principium eorum productivum, est practicus; qui speculativos, speculativus; qui deum actus respicit, utramque in se rationem, seu formalitatem habentes, simul speculativus est & practicus; ita ut naturam actuum sequatur semper habitus, & vel practici, vel speculativi, vel utriusque denominationem ab eis sortiatur.

SECTIO SECUNDA.

Alia quaedam ad plenam actus Fidei notitiam spectantia.

I. QUAERES primò: Utrum rectè dividatur Fides in universalem & particularem? Respondetur affirmativè, estque divisio à Theologis passim usurpata. Fides universalis illa dicitur, ut supra etiam notavimus, quae Catholica appellatur, quia nimirum universali usu Ecclesiae admittitur, omnibusque fidelibus est communis. Ex quatuor verò capitibus haec Fides dicitur universalis: ex personis, locis, temporibus, & dogmatibus. Ex personis, ab omnibus enim, qui intra Ecclesiam gremium continentur, creditur. Ex locis, quia ubique, ex temporibus, quia semper fuit admissa. Denique ex dogmatibus, haec enim Fides omnia complectitur, quae in articulis habentur ab Ecclesia fidelibus ad credendum propositis. Fides particularis censetur illa, quae per

R. P. Comptoni Theol. Scholast. Tom. II.

privatam revelationem habetur, sicque & in materia à Fide universali, & personà, & propositione distinguitur: haec tamen differentia est materialis; unde hi duo assensus circa idem objectum non distinguuntur specie.

Quaeres secundò: An actus Fidei practicus, ut Actus poenitentiae est exercendus ad remissionem peccati consequendam, & speculativus, nempe Deus est, differant specie? Haec quaestio in genere soluta est Sectione precedente, n. 1. & 2. quamvis enim ratione objecti formalis primarii, veracitatis scilicet divinae, hi actus, uti dixi, non distinguuntur specie, cum haec eadem sit respectu omnium actuum Fidei, quae de causâ Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 11. Coninck Disput. 16. num. 18. & alii affirmant omnes actus Fidei divinae esse ejusdem speciei infimae; loco tamen proximè citato ostendi diversitatem specificam oriri in actibus posse ex diversitate specificâ objectorum materialium. Imo ulterius ostensum est, in objecto formali secundario, nempe revelatione, apparere differentiam specificam, & consequenter ratione illius, actus Fidei practicos & speculativos posse distingui specie.

Quaeres tertio: Quanam sit recta definitio Fidei? Difficultas haec ob duas traditas Fidei definitiones proponitur, à S. Paulo alteram, alteram à S. Augustino, qui de praedestinatione Sanctorum, cap. 2. sic Fidem definit: *Credere, inquit, nihil aliud est, quam cum assensione cogitare: quam Fidei definitionem amplectitur & explicat Sanctus Thomas hic, quaest. 2. art. 1.* Hanc definitionem eo nomine rejicit P. Arriaga hic, Disp. 15. Sect. 1. num. 6. quod omnibus omnino judiciis intellectus convenire videatur. Sed si commodâ aliquâ expositione haec doctrina defendi possit, ut mihi videtur posse, ex observantiâ & respectu tantis Patribus debito, id est faciendum. Haec ergo particula non conveniunt omni iudicio intellectus, assensio namque aliquam prae se fert libertatem in iudicando, & in adhaesione intellectus respectu objecti propositi, quod iudicio evidenti non competit, hoc siquidem ita rapitur ab objecto, ut cohibere quis intellectum nequeat, quo minus in huiusmodi actum prorumpat. Deinde ex discursu illius capituli sufficienter innuit Sanctus Doctor hanc assensionem esse debere ob auctoritatem alicujus rem illam dicentis: ac proinde haec Divi Augustini, & Divi Thomae doctrina non est tam facile rejicienda.

Sanctus Paulus in Epistola ad Hebraeos, cap. 11. de Fide loquens, sic habet: *Est autem Fides sperandarum substantiarum verum, argumentum non apparentium: ubi de Fide intellectuali, seu actu intellectus, quo articulos Fidei nobis propositos credimus sermonem esse, constans est Patrum & Theologorum sententia, confirmaturque ex Concilio Tridentino sess. 6. cap. 6. ubi asserit Apostolum eo capite de Fide illâ loqui, quae est dispositio ad justificationem, quamque, ut ibidem dicit Concilium, ex auditu concipientes (adulti) liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quae divinitus revelata, & promissa sunt.*

Hoc Divi Pauli pronunciatum, quamvis optima sit Fidei explicatio, ex communi tamen Theologorum consensu, non fuit eo loco mens Apostoli rigorosam, & secundum omnes Logicae regulas exactam tradere Fidei definitionem, sed illius quoad praecipuas ejus proprietates descriptionem: ita P. Hurtado hic, Disputat. 49. §. 17. Cardinalis de Lugo Disputat. 8. Sect. 3. num. 35.

Fides particularis.

II. An actus Fidei practicus & speculativus differant specie.

Cur multi dicant multos actus Fidei divinae distinguuntur specie.

III. Quanam sit recta definitio Fidei.

Qua a fuerit mens S. Augustini in definitione quadam Fidei ab ipso tradita.

IV. Quo pacto intelligendum illud Apostoli ad Hebr. 11. Fides est speranda, &c.

V. Quid de hoc dicto Apostoli censent communiter Theologi.

Tom. II.

P. Arriaga Disputatione 15. Sectione primâ, numero octavo, & alii.

VI. Quo pacto tractatur exacta Fidei divina definitio.

Quidam itaque hanc tradunt pro exactâ Fidei divinæ definitione: *Credere est alicui assertioni propter divinum testimonium assentiri*: ita Coninck Disp. 14. dub. 1. num. 3. & alii. Sed contra: Actus namque Fidei, ut supra, Disputatione undecimâ diximus, est essentialiter obscurus, assentiri autem quis potest objecto alicui propter revelationem & veracitatem Dei evidenter cognitâ, seu propter evidentiam in attestante, in quo casu actus ille esset propter testimonium divinum, & tamen non foret actus Fidei propriè loquendo, cum obscuritatem in se non haberet, sed evidentiam. Mihi ergo placet definitio Fidei divinæ, quam assignat P. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 1. n. 5. *Fides divina est assensus firmus, in auctoritate Dei obscurè revelantis fundatus*. Hæc, inquam, definitio omnia Fidei prædicata essentialia exactè explicat, ac proinde meritò est amplectenda.

Proponitur exacta Fidei definitio.

VII. Quid de fiducia censendum, quam nostri temporis heretici Fidem appellant.

Quæres quartò: Quid de Lutheri, aliorumque nostri temporis sectariorum placito judicandum, qui actus Fidei in quadam fiducia statuant, eosque non ad intellectum spectare dicunt, sed ad voluntatem. Inprimis dico, me nullo modo persuadere mihi posse ullum ex hereticis tam fuisse simplicem, ut omnes actus Fidei dixerit esse actus voluntatis: primò quia in humanis Fides, quâ homo unus credit alteri, est actus intellectus, per quem ejus dictis assensum præbet, ut apud omnes est in confesso, ergo & Fides, quâ credimus Deo, cum uterque actus, ejusdem rationis sit; & sola differentia est, quòd Fides humana feratur in auctoritatem creatam & fallibilem, divina in infallibilem, ipsam scilicet Dei veracitatem.

VIII. Manifestissimum est omnem actum Fidei non esse fiduciam.

Deinde, clarissimum est plurimos actus Fidei, ut credere Deum esse Trinum & Unum, Adamum comedisse pomum vetitum, Davidem Philistæum illum infixo in fronte ejus lapide occidisse, & hujusmodi, clarissimum, inquam, est hos & similes actus ab intellectu elici, cum per eos judicemus res istas ita se habere, judicium autem, ut constat, spectat ad intellectum. Per fiduciam ergo solùm intelligere possunt actum illum voluntatis, per quem ex vanâ quadam confidentiâ inaniter sperant sibi remissum iri peccata, aut etiam jam de factò esse remissa. Probabilius tamen est, hanc etiam fiduciam vel esse, vel includere actum intellectus, quo quis, vanè tamen & futiliter, sibi persuadet, se peccatorum veniam à Deo obtinuisse, & salutem infallibiliter consecuturum. Catholici tamen nullam de salute suâ profitentur se habere certitudinem, sed Dei bonitate ac misericordiâ freti sperant se illam aliquando obtenturos, & hoc sensu modestam quandam & submissam dici possunt habere fiduciam, longè tamen ab arrogante illâ, & stultâ hereticorum fiduciâ diversam.

Quid fiducia nomine intelligatur.

Diversus Catholicorum & hereticorum procedendi modus.

SECTIO TERTIA.

Qua ratione differant, credere Deo, credere Deum, & credere in Deum.

Hæc Fidei divisio desumpta est ex S. Augustino sermone 181. de tempore, & sermone 61. de verbis Domini, & tractatu 21. in Joannem: quam etiam Theologi omnes amplectuntur, S. Thomas hic, quæst. 2. art. 2. Magister in tertio, Distinctione 23. Halensis 3. parte, quæst. 68. memb. 7. art. 3. Caietanus hic, q. 2. art. 2. Suarez hic, Disp. 6. Sect. 3. num. 2. & alii.

Hæc tamen Fidei divisio non ita intelligenda est, quasi sit de tribus actibus Fidei realiter inter se distinctis, ut cum S. Thoma quæst. illâ secundâ. art. 1. ad 2. docent omnes, sed de eodem assensu Fidei intelligi potest secundum diversam habitudinem, quam dicit ad Deum: quâ de causâ Caietanus citatus ait, hujusmodi actum propriè non esse *multum* (hoc est, plures) sed *multiplicem*, quòd nimirum varias ratione nostrâ connotationes contineat ad objectum Fidei primum, nempe Deum.

Ut verò diversos hosce respectus, seu habitudines, quas hic actus dicit, magis in particulari declaremus, notandum, Deum & objectum formale & materiale Fidei esse, & insuper finem ultimum, ad quem non actus Fidei tantum, sed persona actum illum eliciens, & quicquid in ipso est refertur. *Credere ergo Deo* habitudinem dicit ad Deum tanquam objectum formale, propter illum enim, ejusque testimonium & veracitatem credimus, Deo siquidem credimus loquenti & testificanti. *Credere Deum* denotat habitudinem, quam actus Fidei dicit ad Deum tanquam objectum materiale, seu quod creditur, ut dum credimus Deum esse, esse Trinum &c. quibus cum ob divinum testimonium assentiamur, hoc actu & Deo, & Deum credimus, & in ipsum ut in objectum formale, quod in omni actu Fidei contingit, & in objectum materiale tendimus.

Tandem, *credere in Deum*, tertiam hanc habitudinem denotat, numero præcedente positam, qua scilicet per actum Fidei in Deum ferimur tanquam in ultimum finem: hoc verò non præcisè fit per actum intellectus, sed includit insuper actum voluntatis, quo ordinatio illa in Deum fiat tanquam in ultimum finem, & à quo actus ille Fidei ex hac intentione imperatur. Dari ergo potest actus, quo quis credat Deo, non tamen Deum, vel in Deum, ut dum quis Fide divinâ credit Cainum occidisse Abelem, & similia: è contra verò dari nequit *credere Deum*, vel *in Deum*, quin detur *credere Deo*, cum Deus, ut dixi, sit objectum formale omnis actus Fidei, & quicquid creditur, propter illius auctoritatem credatur. Potest etiam esse *credere Deo & Deum*, & tamen non *in Deum*.

Quæres, an ut quis credat in Deum requiratur Fides formata, seu ut qui credit, habeat animam gratiâ & verâ charitate instructam: an reperiri etiam hujusmodi actus Fidei possit in peccatore: Primum affirmare videtur Doctor Angelicus: numero primo citatus, secutus ut verosimile est Sanctum Augustinum ubi supra, qui negare videtur

I. Hæc Fidei divisio ex S. Augustino est desumpta.

II. Credere Deo, Deum, & in Deum, in eodem actu Fidei reperiri possunt.

III. Declaratur quid sit credere Deo, Deum, & in Deum.

Denotant Deum esse objectum formale & materiale actus Fidei, ac finem ultimum.

IV. Credere in Deum, præter actum intellectus, includit actum voluntatis.

Dari potest credere Deo, & non Deum, aut in Deum.

V. An ut quis credere possit in Deum requiratur ut sit in statu gratiæ.